

**ФИНАНСОВА АДМИНИСТРАЦИЯ В ДОЛНА МИЗИЯ:
ОПИТ ЗА ИЗЯСНЯВАНЕ НА ГЕНЕЗИСА И РАЗВИТИЕТО**

**FINANCIAL ADMINISTRATION IN LOWER MOESIA:
AN ATTEMPT OF CLARIFYING THE GENESIS
AND THE DEVELOPMENT**

**Калин СТОЕВ
Kalin STOEV**

DOI: 10.61836/LQIA4494

Received: 8.08.2023
Available online: 21.11.2023

***Abstract:** The article discusses the role and function of the Moesian provincial official of the Emperor – the procurator. The sources about the Roman provincial history generally indicate that the procurators were equestrian officers charged with the care of the Emperor's property. The epigraphic data from the province of Lower Moesia (Moesia inferior) do not conclusively show that there was a procurator here who was responsible specifically for the imperial domains. The investigation of the known monuments that mention procuratores leads to the conclusion that the procurator of the vectigalis Illyrici assumed in Lower Moesia the functions of supplying the Roman troops in that part of the Empire, the provinces of Lower Moesia, and some periods mainly the neighbouring lands, as Upper Moesia and Dacia. In Lower Moesia, where strategic territories belonging to the "defense" of the province were available, the transitional period of early Roman power in these lands led to the imposition there of a military administration, which was later merged with the Illyrian vectigalis. Thus, the time of the Severi, when the vectigal was subordinated to an equestrian procuratorial office, put the end of the short period of economic development in the province of Lower Moesia, understood as the enrichment of some northern Italian families from the border commercial location of the lower Danube lands. By the 3rd century AD this frontier arrangement went back to the early Roman development, which was entirely subordinated to the army and military affairs.*

Key words: Lower Moesia, Moesia inferior, procurator, Danube limes, Latin Epigraphy

JEL: N33; N53; N93

Настоящото изложение има за цел да изясни ролята на една висша административна позиция в римските провинции, която можем да определим на базата на досега съществуващата библиография като икономически пълномощник (*procurator*), в римските провинции по Долен Дунав – Горна Мизия и Долна Мизия, както и функциите му като представител на имперската администрация в земите по Долен Дунав, известни по епиграфска документация. Според предложената тук хипотеза, конкретно за Долна Мизия, които основно влизат в изследването ни, трябва да отхвърлим предположението, че този имперски назначенец да е имал задача и функции аналогични на прокураторите от западните провинции на Империята. Тези функции могат да се определят общо като грижа за императорските частни дела и собственост – преди всичко поземлено имущество в провинцията (Hirschfeld 1963, p. 20; Pflaum 1950, pp. 7–9). Може да се твърди, че функциите на прокуратора (прокураторите) в тази провинция се коренят в политическия и социално-икономическия генезис на двете провинции и на романизираното общество в тях.

Регионите, от които се състои провинцията, имат хетероклитно в политически и административен план начало. От една страна, мизийската граница, или Дунавския лимес, са граничните на бившето Тракийско царство земи, които нахлуващата откъм запад римска военна машина оставя само частично автономни, постановявайки тракийската граница да е „патрулирана“ съвместно с римски гарнизони (вж. Stoev, 2022a с лит.). Западно от тракийските територии, като лимес е оформен Дунавския хинтерланд в днешна Сърбия, населен с келто-илирийски племена – земи, в които военно-административната структура, съответно икономически институти няма или са на зачатъчна фаза. Това, както ще видим, придава определен облик на прокураторите, които си проличава в сравнението на епиграфските сведения за тях.

Тези западни части на Дунавското крайбрежие в Централния Балкан, на изток от „канабите на Нове“ (при дн. Свищов), споменати в един надпис от Хистрия (Pippidi, 1983, No. 67)¹ и са част от една по-голяма система, довела в Августово време до единен регион, впоследствие разпаднал се на няколко лимотрофни провинции – Реция, Норик, Панония (Илирикум), Мизия, по-късно и Дакия. Практически става въпрос за общо пространство, със сходни в географско и културно отношение характеристики на едно гранично общество. По този начин лимесът е обхванат в първата мрежа от отношения с Дунавските и западните провинции: на практика това е замяната на една клиентска държавническа структура като Тракийското царство, осъществявало контрол над земите северно от Балкана и по Дунава между 30 г. пр.н.е. и приблизително 45 г. н.е., с друга – която стои в много по пряка географска връзка с италиейските земи. Това е видно и в ранните

¹ Мненията за източната граница на първоначална Мизия (вж. в Gerov, 1948-1949, pp. 6-7; Gerov, 1980, p. 20; Tacheva, 2004 с лит.).

ни премери от епиграфиката на Мизия. Първите ни примери за римска администрация в мизийските земи е свързан със създадите се управленски модели от северно-италийските земи. Дунавският бряг, критичен за римската власт, е администриран първоначално от фамилията на романизираните от времето на Август Iulii от алпийските провинции. Към 12 г. н.е. братът на алпийският владетел Iulius Cottius – Iulius Vestalis, отговаря като praefectus ripae за отбраната на Дунавското устие срещу сарматите (Patsch 1932, p. 121). Свързаността на лимеса със северна Италия и провинция Панония е видима и в следващите десетилетия. Известно е поверяването на Мизия и Трибалия на центуриона С. Baebius Atticus (*Corpus inscriptionum latinarum*, vol. V, No. 1838) от приблизително същия регион във времето на Клавдий. Това е логична административна инициатива – Август е личността, установила еднолична власт в империята и за осъществяване на контрол над новозавладените земи той избира местна романизирана знат, или представители на заможните, неблагородни класи в империята. И двете групи, според новата Августова йерархия получават коннически ранг.²

Това ранно развитие на лимеса обикновено се описва като предварителен етап, съществувал преди окончателното конституиране на Мизия като провинция през 15 г. н.е. (префектура), или, според други автори – до началото на урбанизацията на провинцията по време на управлението на император Траян (Gerov, 1948–1948, p. 7; Tacheva, 2004, p. 54). Първото предположение трудно може да се поддържа, ако имаме предвид сведенията за префекти далеч след тази дата: например споменатият надпис на Бебий Атик или споменатите епарси (префекти), предполагаемо на „Тракийския бряг“ (*ripa Thraciae*: Pippidi, 1983, No. 67). Що се отнася до второто, то е по-резонно. Следвайки стандартната хипотеза в българската историография, ранно-провинциалния период завършва по време на управленията на Траян и Хадриан, с размиването на остатъците от тракийска и ранноримска администрация, представлявано от римските префекти и тракийските аристократи или стратежи, като земите, управлявани от тях се трансформират в градски територии или икономически домени на императора (Gerov 1980, pp. 34–35).

Именно в императорските домени, следвайки логиката на развитие на Дунавските и западните провинции, трябва да видим присъствие по надписите на мизийския прокуратор³, доколкото функциите му са свързани преди всичко с грижата за императорската собственост (Gerov, 1980, p. 56). Но какво показват собствено епиграфските надписи за прокуратори? Дори бегъл поглед на наличните ни сведения показват, че засвидетелстваните в Долна Мизия данни за проку-

² Подробно за тези кариери вж. у (Faoro, 2011).

³ Едно сравнително ново свидетелство пояснява значението на думата *procurator* в Долна Мизия, като надзорник на поземлени имения и имущество, макар и на членове на муниципален елит (от муниципалиума Трезмис: Sirjan, 2016, pp. 289–300).

ратор (*Inscriptiones Scythiae Minoris*, vol. V, No. 142 от Трезмис, IScM, vol. V, 253 от Carsium; *L'annee epigraphique* 2011, No. 1142 = Sarnowski 1991 от Велики Преслав; *Inscriptiones Latinae in Bulgaria repertae*, No. 442 от Малчика; IScM, vol. V 12 от Трезмис; ILB, 15 от Ескус; ILB, 76 от Ескус; Stoev 2022b, p. 18 от Сторгозия) не могат да се определят като финансови надзорници на императорски домени. Големият брой от тях са от територията на Ескус (дн. с. Гиген), бившата столица на племенната община на трибалите (Tacheva, 2004, p. 25), сетне легионен лагер и римска колония от 106 г. н.е., с други думи, град с военно-административно, и икономическо влияние по лимеса, както и от околността му. Поне половината от изброените надписи са изрично свързани с *vectigalis Illyrici*, т.е. прокураторът, споменат в тях е държавен управител на митническата система за събиране на данъци.⁴

Тази система възниква с разпространето на римската власт по лимеса и първоначално се дава на концесия на богати прекупвачи на митото, които получават правото да събират таксите за търговията с отвъддунавските племена, както и правото на таксационни вземания във вътрешността на мизийската територия. Най-късно от края на II в. насетне, със залязването на фамилиите, които прекупвали вектигала, дейността е „одържавена“ и за нея е създадена нарочна прокуратура (Hirschfeld, 1963, p. 91), чийто център, както личи по всичко, е бил колонията Ескус, който от времето на ранната римска власт, се намира в близост до крайната точка на „нетракийският“ бряг на Дунава.

За да онагледим ситуацията, трябва да предложим и статистиката за споменавания на прокуратори в съседната Горна Мизия, където освен две свидетелства за вектигала и едно на прокуратор от друга провинция, 7 от 10 свидетелства (CIL, vol. III, 13536; *Inscriptiones Latinae in Jugoslavia repertae*, 504; *Inscriptions de la Mesie superieure*, vol. II, 69; ILJUG, 511; CIL, vol. III, 6313 = IMS, vol. I, 168; CIL, vol. III, 1647; IMS, vol. II, 67; ILJUG, 1413; ILJUG, 503; CIL, vol. III, 1647 = IMS, vol. II, 317; IMS, vol. II, 117) говорят за надзорник в императорска държавна собственост. Тук логиката на идентификацията е повече ясна, тъй като голямата част от надписите са от рудните райони на провинцията, принадлежащи *de iure* на римския народ под контрола на императора и давана на концесии под надзора на прокуратор (Hirt, 2010, pp. 82–106).

Както се вижда от данните за Долна Мизия, подобни функции там не са засвидетелствани и изглежда най-видимият от епиграфиката прокуратор от провинцията остава този, отговарящ за митото – *procurator vectigalis Illyrici*. Остава въпросът обаче дали този прокуратор е бил единственият за Долна Мизия подобен финансов отговорник и дали е приемал в себе си функциите на финансов над-

⁴ Изключение правят IScM V 253; AE 2011, 1142 (военно лице на служба на прокуратор с неназовани функции); IScM V 142 – *procurator* като пост заеман извън провинцията, част от военна кариера, ILB, 15, където разчитането прокуратор е несигурно.

зорник на императорските домени? По-всичко личи, че по-скоро не: на практика едва няколко надписа – от Карсиум, по Дунавския лимес, както и във Велики Преслав (Sarnowski, 1991, p. 1991), споменават несвързан с порториума прокуратор, а именно *beneficiarius* и *cornicularius procuratoris*, т.е. само те представят косвени данни, които за наличие на територия, подвластна на прокуратора, където негови военни пълномощници осъществяват контрол. Интересно е, че вторият надпис представя интересна кариера⁵, при която посветителят е войник от Първи италиански легион, който е служил първо като пълномощник на провинциалния управител, а след това – при прокуратора, отново на позиция като корникуларий, или отличил се и награден войник, получил служба в канцеларията.⁶ Такава армейска промоция е твърде необичайна, тъй като става въпрос за различни шабове – на легата, който би трябвало да има отговорността да води военни действия, и на икономическия пълномощник – прокуратора.

Можем да се съмняваме, че става въпрос просто за промоция от канцеларска длъжност към подобна в „цивилен щаб“, тъй като става въпрос за легионер, и тъй като примерите за *principales* в щаба на прокуратора от други региони на империята – поне тези, които носят известна информативност, касаят провинции, където прокураторът е де факто управител на провинцията (*Mauretania Caesariensis*). Други показват интересни промоции, свързани с извънредна военновременна обстановка: например вексилациите в Лугдунум, поставени там от Септимий Север след края на Гражданските войни (Domaszewski, 1967, pp. 65–67), където са налични офицери на прокуратора, подбрани явно заради военните си качества, а не като служители на граждански чиновник. Познат е и пример на рекрутиран тракийски ветеран-легионер от *legio I Minervia*, по всяка вероятно набран от Тракия за германската кампания на Север Александър, който първоначално е служил като бенефициарий на прокуратора в Тракия (CIL, vol. XIII, 1856), с други думи е избран заради бойния си опит. В провинция Норик, която е имала сходен генезис от прокураторска провинция, прокураторът е разполагал със свой военен щаб (Domaszewski, 1967, pp. 65–67).

С други думи, на базата на надписа от Велики Преслав можем да предположим, че прокураторът в Долна Мизия би могъл да има и политически генезис и някакви военновременни функции, тъй като тези постове от времето на император Клавдий могат да бъдат и свързани с политическата управление на провинции, които са или по-малки, или с все още съществуващи административни останки от старата държавност (Demougin, 2008, p. 65 сл).

Връщайки се към генезиса на римската власт и администрация в провинциите, можем да припомним, че първоначално части от Тракия и части от Мизия

⁵ *Leg(ionis) Ital(icae) militavit b(ene)ff(iciarius) co(n)sularis et cornicul(arius) proc(uratoris) quot (!) tiro proficenscens in Bello Bosporano...: Sarnowski 1991, 137.*

⁶ За корникуларийте вж. (Gawronski, 2014, pp. 7–24)

(именно източните части на Дунавската равнина, където са открити двата „военни“ надписа за прокуратори), първоначално са представлявали единен във военно отношение регион – под властта на римския *amicus* Реметалк II (Tacheva, 1997, p. 91). Провинция Тракия първоначално е създадена като провинция поверена на прокуратор, който вероятно е имал права като контрол над местните администратори-стратегии (Tacheva, 2007, p. 33 сл.). От времето на Веспасиан обаче или най-късно от времето на Траян, Тракия е равнопоставена на Долна Мизия по ранга, т.е. провинция с императорски легат (Gerov, 1980, p. 31, n. 10), а надписът от Велики Преслав е поставен през III в., където Траяновата административна уредба вече отдавна е наложена. Най-логичното предположение, с оглед на традиционна функция на прокураторите, за да завършим с този казус, е, че прокураторът, под чието ръководство е служил корникуларият, е имал отговорности по снабдяването на войската. Подобни функции на прокураторите като отговорници за събирането на данъка за издръжка на войската – *annona*, са засвидетелствани в някои пристанища в Римската империя (Houston, 1980, p. 158 сл.). Според Страбон, в ранноимперския период прокураторът е имал грижата за дистрибуцията на зърно за войските в поверената му провинция (Monfort, 2002, pp. 74–75).

Това ни позволява да направим връзката със засвидетелстваните прокураторски постове в Долна Мизия, изобщо, които, както видяхме, са свързани с администрацията на вектигала. Тук можем да изкажем и причина за изчезването на старата администрация на вектигала и превръщането му в прокуратура – а именно засилената външнополитическа несигурност по северните граници на империята, която наложила нуждата от силен централно-администриран контрол върху тези земи. Това обаче е било и речната граница на империята, през която в определени периоди е вървяло снабдяването на римските войски по Долен Дунав (вж. Stoev, 2022a). Затова можем да предположим, че като цяло прокураторът на вектигала в Долна Мизия е поел функции по организацията на снабдяване на римските войски в тази част на империята, вкл. провинциите Долна Мизия, Горна Мизия и Дакия. Споменатите провинции през втората половина на II в. твърде често са подложени на административни сливания (Stein, 1940, pp. 56–57; Gudea, Lobüscher, 2006, p. 65), засвидетелствани в изворите и в епиграфските паметници, за да отхвърлим тази хипотеза. Прави впечатление, че някои извори намекуват за подобни „големи обединения“ и в логистично-икономически план: така например епиграфско свидетелство показва, че *Aelius Faventinus*, прокуратор на илирийския вектигал, е пребивавал в Ескус, вероятната столица на прокуратора, но е почетен от градските съветници (*decuriones*) на дакийския град Напока (ILB, 76).

Трябва да се добави още нещо, касаещо откриване на някои надписи за прокуратори във вътрешността на провинцията, например свидетелството от Малчика (в близост до което е засвидетелстван и друг надписи от по-старата прекупваческа администрация на вектигала: ILB, 441). Земята, според основното мнение

в българската историография (Gerov, 1980), в Мизия (наред с тази в Тракия), след Августовото завоевание е била *ager publicus*, собственост на римския народ, след времето на Август преминала като лична собственост на императора като *dominium*, която с еволюцията на римската власт в провинциите е преминала в няколко дяла, чрез предоставяне като собственост на 1. Муниципалните римски градове; 2. Оставена на племенните извънградски територии за ползване; 3. На военните части; 4. Запазена като императорски домени, т.е. лична собственост на императора, предоставяна за обработване или експлоатация (вж. общо Gerov, 1980). Извън тях остават немалко на брой обширни територии, по-отдалечени от лагерите по Дунава, в някои от които ясно се вижда намесата на военната администрация. Тя вероятно е дублирала администрацията на митото, с твърде вероятна цел контрол върху износа на зърно от тях. Такива региони със сигурност трябва да се идентифицират около дн. Монтана, където е засвидетелствани *vexillatio* на *legio XI Claudia* (Stoev, 2016).⁷

Сведенията за последните тракийски стратегии пък показват, че към средата на I в. те са поели контрола над граничните за Тракийското царство региони по реката и морето, които към времето на Нерон-Веспасиан са преминали в ръцете на префекти на „брега“ и на „реката“ (Stoev, 2016; Stoev, 2022a с лит.). Не можем да изключим, че с „одържавяването“ на вектигала, техните функции са били иззети от прокуратора на Долна Мизия, която в този смисъл е обединила властта на префектите над полуавтономните тракийски общности с икономическите нужди на провинцията.

Логично е, прокураторът на Долна Мизия да се е занимал именно със снабдяването на войската, тъй като териториите от типа на *civitates* и *regiones* вероятно са „наследници“ на домовете на тракийските царе или стратегии-администратори (Stoev, 2016; Matei-Popescu, 2018, p. 113). Превръщайки се във военни територии, населени с цивилни колонисти и ветерани (*cives Romani, veterani et consistentes*⁸), те неизбежно са осигурявали и част от земеделската продукция за прехрана за войската.

Известно е, че в провинция Дакия, именно прокуратора е поел контрола над бившата дакийска столица Сармизегетуза и като цяло се е явявал заместник на легата на провинция *Dacia Apulensis*, където се е намирала колонията. (Gudea, Lobüsch, 2006, p. 22). Именно за подобна субпровинция (в смисъл област, която не е спадала към *ager divisus et assignatus*, дадената за заселване и обработка на римски граждани част на *ager publicus*: Arnold, 1974, pp. 196–197) трябва да са отговаряли прокураторите на Долна Мизия. Тя е включвала лимеса, заедно с места по Понтийския бряг и е отговаряла за *annona*, т.е. за данъка, събиран за войската по време на експедиция от извънградските територии. Неизбежно, прокураторът

⁷ Възможно е подобна да е била територията на Абритус (срвн. Berard, 1992).

⁸ Сведенията за тях вж. у (Avram, 2007)

на Долна Мизия е поел и някои военно-логистични задачи. В средата на III в. с общия разпад на търговските връзки в и между провинциите, постепенно мизийския прокуратор се е превърнал и във военен лидер – *dux, protector, ducenarius*, което е смътно доловено и в късноантичните ни извори (Stein 1940, pp. 56–57). Дали обаче именно прокуратора на *vectigalis Illyrici* е имал такива функции, или е имало нарочна длъжност за Долна Мизия? Списъкът с ветерани от Трезмис (IScM, vol. V, 137), датиран в 134 г. споменава на два пъти на офицери – бенефициари на прокуратора и би могъл да говори, че първоначално за *regiones* в Долна Мизия е отговарял нарочен прокуратор, чиято функция е възможно да е преминала към този на вектигала.

В заключение може да се каже, че в Долна Мизия, за разлика от Горна Мизия, е имало политико-административни фактори, свързани с предходната тракийска администрация, които определяли икономическото развитие, и съответно разликите между икономическия растеж на провинциите. В Горна Мизия липсата на по-стари развити административни структури позволява голяма част от земите да бъдат приети като лична собственост на императора, която да се концесионира за добив на злато, сребро и друга руда, необходими за икономиката на империята. В Долна Мизия и в Тракия, където са били налични територии на стратегии, спадащи към „отбраната“ на провинцията, преходният период на римската ранна власт в тези земи е довел до налагане там на военна администрация, която по-късно е била съединена с илирийския вектигал. Така времето на Северите, когато вектигалът е „одържавен“, спира и краткия период на икономическо развитие в провинция Долна Мизия, разбираемо като обогатяване на някои северно-италийски фамилии от граничното търговско разположение на долнодунавските земи (Stoev 2022b). Към III в. н.е. това гранично разположение се връща към ранноримското развитие, което е изцяло подчинено на армията и военното дело, тъй като тук отново предстои римляните да водят жестоки отбранителни военни със силни коалиции от варварски племена, предвождани от готите.

REFERENCES:

Arnold, W. T. 1974. *The Roman System of Provincial Administration to the Accession of Constantine the Great*. Third Edition, Chicago.

Avram, 2007: Les cives Romani consistentes de Scythie mineure: état de la question. In: Compatangelo-Soussignan, R., C.-G. Schwentzel (éd.), *Étrangers dans la cité romaine*, pp. 91–109.

Berard 1992: Berard, Fr. Territorium legionis: camps militaires et agglomérations civile aux premiers siècles de l'Empire. *Cahiers du Centre Gustave Glotz*, vol. 3, pp. 75–105.

- Cîrjan, R. 2016. The Municipal Law of Troesmis: preliminary remarks. In: Panaite, A., R. Cîrjan, C. Capita (eds) *Moesica et Christiana. Studies in Honour of Professor Alexandru Barnea*. Brăila: Editura Istros, pp. 289–300.
- Corpus inscriptionum latinarum* (CIL), Berolini, 16 vols., 1853 – 1986.
- Demougin, S. 2008. Les debuts des provinces procuratoriennes. In: Piso, I. (ed.) *Die römischen Provinzen. Begriff und Gründung*. Cluj-Napoca: Mega, pp. 65–81.
- Faoro, D. 2011. *Praefectus, procurator, praeses. Genesi delle cariche presidiali equestri nell'alto Imperio Romano*. Milano: Mondadori Education S.p.A.
- Gawronski, R. A. 2014. The origins of cornicularii. *Archeologia*, 65, pp. 7–24.
- Gerov, B. Romanismus between the Danube and the Balkan, ч. I. [Геров, Б. 1948–1949, Романизмът между Дунава и Балкана. *Annual book of the Sofia University – Faculty for History and Philology*, vol. 47, pp. 4–91.]
- Gerov, B. 1989. *Inscriptiones Latinae in Bulgaria repertae*. Sofia.
- Gerov, B. 1980b. Landownership in Roman Thracia and Moesia (I–III century). *Annual book of the Sofian University – Faculty of classical and new philologies*, vol. 72, 2, pp. 7–143. [Геров, Б., 1980b. Земевладението в римска Тракия и Мизия (I – III в.). *Годишник на Софийския университет – Факултет по класически и нови филологии*, т. 72, 2, с. 7–143].
- Gudea, N., T. Lobüscher. 2006. *Dacia. Eine römische Provinz zwischen Karpaten und Schwarzem Meer*. Mainz am Rhein: Philip von Zabern.
- Domaszewski, A.v. 1967. *Die Rangordnung des römischen Heeres. 2. Durchgesehene Auflage. Einführung, Berichtungen und Nachträge von Br. Dobson*. Köln-Graz: Böhlau.
- Dorițiu-Boilă, Em. (ed.) 1980. *Inscriptiile din Scythia Minor, vol V. Capidava-Troesmis-Noviodunum*. București.
- Patsch, K. 1932. *Beiträge zur Völkerkunde von Südosteuropa V. Aus 500 Jahren vor-römischer und römischer Geschichte Südosteuropas. 1. Teil: Bis zur Festsetzung der Römer in Transdunavien* [= Sitzungsberichte von Akademie der Wissenschaften in Wien: Philosophisch-historische Klasse, 214, Band 1, Abhandlung]. Wien: Akademie der Wissenschaften.
- Hirschfeld, O. 1963. *Die kaiserlichen Verwaltungsbeamten bis auf Diocletian. Dritte Auflage*. Berlin: Weidmansche Verlagsbuchhandlung.
- Hirt, A. M. 2010. *Imperial Mines and Quarries in the Roman World. Organizational Aspects 27 BC – AD 235*. New York: Oxford University Press.
- Houston, G.W. 1980. The Administration of Italian Seaports during the first Three centuries of the Roman Empire. *Memoirs of the American Academy in Rome*, vol. 36, pp. 157–171.
- Matei-Popescu, Fl. 2018. The Thracian Stretegiae in Scythia Minor. In: Boteva-Boyanova, D., P. Delev, J. Tsvetkova (ed.) *Jubilaeus VII. Society, Kings, Gods, in*

memoriam Professoris Margaritae Tachevae. Sofia: St. Kliment Ohridski University Press, pp. 107–118.

Monfort, C., C. 2002. The Roman Army Supply during the Principate. In: Erdkamp, P. (ed.), *The Roman Army and the Economy*, Amsterdam: J.C. Gieben, 70–90.

L'Année Épigraphique, Paris 1888–2022.

Pippidi, D.M. (ed.) 1983. *Inscriptiile din Scythia Minor Grecești și latine, vol. I. Histria și împrejurimile*. București: Editura Academiei.

Pflaum, H.-G. 1950. *Les procurateurs équestres sous les Haut-Empire*. Paris: Librairie d'Amérique et d'Orient Adrien Maisonneuve.

Sarnowski, T. 1991. Barbaricum und ein bellum Bosporanum in einer Inschrift aus Preslav. *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik*, vol. 87, 1991, pp. 137–144.

Stein, A. 1940. *Die Legaten von Moesien*. Budapest: Magyar Nemzeti Múzeum.

Šašel, J., A. Šašel (eds.) 1963–1986. *Inscriptiones Latinae quae in Iugoslavia repertae et editae sunt*. Ljubljana.

Stoev, K. 2016. On the Military-Administrative History of Montana in Roman Times (I–III Century). In: Kostov, Al. (ed.) *From Montana to Montana: a city between antiquity and the present. Collection of reports from a scientific conference dedicated to the development of the city of Montana and the region over the centuries, held on June 17, 2016*, pp. 34–52. [Стоев, К. 2016. Към военно-административната история на Монтана в римската епоха (I–III в.). В: Костов, Ал. (съст.) *От Монтана до Монтана: един град между древността и настоящето. Доклади от научна конференция, посветена на развитието на град Монтана и региона през вековете, проведена на 17 юни 2016 г.*, с. 34–52].

Stoev, K. 2022a. On the genesis of classis Flavia Moesica. In: *Licht, mehr Licht! V pamet na Milen Kumanov*. Sofia: Za bukвите, pp. 1505–1515. [Стоев, К. 2022а. За генезиса на classis Flavia Moesica, In: *В памет на Милен Куманов*. София: За буквите, 1505–1515].

Stoev, K. 2022b. The elites from the Western and Danubian Provinces of the Roman Empire and Their Role in the Administrative and Social-Economic Development of Moesia, *Proceedings of the Centre for Economic History Research*, vol. VII, Varna: СЕНР, pp. 13–23. [Стоев, К. 2022б. Елитите от западните и дунавските провинции на Римската империя и тяхната роля в административното и социално-икономическото развитие на Мизия, *Известия на Центъра за стопанско-исторически изследвания*, т. 7, Варна: ЦСИИ, с. 13–23].

Tacheva, M. 1997. *History of the Bulgarian lands in antiquity during the Hellenistic and Roman eras, Second Revised Edition*, Sofia: Universitetsko izdatelstvo „Sv.

Kliment Ohridski“. [Тачева, М. 1997, *История на българските земи в древността през елинистическата и римската епоха*, Второ допълнено издание, София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“].

Tacheva, M. 2004. *Power and society in Roman Moesia and Thrace*. Sofia: Vulkan – 4. [Тачева, М. 2004. *Власт и социум в римска Мизия и Тракия*. София: Вулкан – 4].

Tacheva, M. 2007. Der thrakische Adel und die Verwaltung der Provinz Thracia. *Thracia*, vol. 17, 33–47.

Correspondence address:

Kalin Stoev – Associate Professor, PhD

Institute of Balkan Studies and

Center of Thracology

Bulgarian Academy of Sciences

45 Moskovska Str., 1000 Sofia

Tel. +359886568862

E-mail: kastoeff@gmail.com

Web of Science Researcher ID: GWQ-345-2022

SCOPUS Researcher ID: 57200858637